

UWV

Kennisverslag

2018-9

Peter Rijnsburger

DE NO-RISKPOLIS IN KAART GEBRACHT

Het gebruik van de no-riskpolis door werkgevers voor werknemers met een arbeidsongeschiktheidsuitkering en minder dan 35% arbeidsongeschikten

Kenniscentrum UWV

Juli 2018

Het UWV Kennisverslag is te vinden op

<https://www.uvw.nl/kennis>

Voor vragen over de publicatie:

telefoon (020) 687 51 88 of (020) 687 54 89

De no-riskpolis in kaart gebracht

Peter Rijnsburger

Werkgevers maken minder gebruik van de no-riskpolis dan zij zouden kunnen.

Samenvatting

Werkgevers die mensen met een arbeidsbeperking in dienst hebben, kunnen bij ziekte van deze mensen een beroep doen op een regeling die hun loon doorbetaling compenseert. Dit is de no-riskpolisregeling. Het doel van de no-riskpolis is om werkgevers over de streep te trekken om mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen of te houden. Voor 4 groepen werkenden met een arbeidsbeperking hebben wij het gebruik van de no-riskpolis door werkgevers onderzocht. Het gaat om werkenden met een uitkering voor de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), een uitkering voor de regeling Werkhervatting gedeeltelijke arbeidsgeschikten (WGA), een uitkering voor de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) en werkenden die minder dan 35% arbeidsongeschikt zijn beoordeeld voor de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), de WIA 35-minners. In de afgelopen 5 jaar verstrekte UWV jaarlijks tussen de 35.000 en 45.000 Ziektewet-uitkeringen no-riskpolis. Hiervan nemen de 4 onderzochte groepen 85 tot 90% voor hun rekening. Dit artikel gaat in op de vraag in welke mate de werkgevers voor deze groepen gebruikmaken van de no-riskpolis. Dit zijn de belangrijkste bevindingen:

- Bij alle 4 de onderzochte groepen vinden we ondergebruik van de no-riskpolis door de werkgever. Dat wil zeggen dat de werkgever niet voor alle ziekmeldingen een beroep op de no-riskpolis bij UWV doet.
- Voor de groep Wajongers declareert de werkgever naar schatting 60% van de ziekmeldingen, voor de groep WGA'ers naar schatting 50%.
- Voor WAO'ers en WIA 35-minners liggen de geschatte percentages veel lager (en dus is er meer ondergebruik), te weten 17 respectievelijk 14%.
- Een eerste verklaring van het ondergebruik is onbekendheid met de no-riskpolis bij werkgevers en werknemers. Een andere mogelijke reden is dat een werkgever bij kort verzuim niet altijd een Ziektewet-uitkering aanvraagt.

No-riskpolis in de belangstelling

Er bestaan diverse regelingen, instrumenten en voorzieningen om mensen met een arbeidsbeperking te ondersteunen bij het aan het werk komen en blijven. Een van de financiële regelingen om het voor werkgevers aantrekkelijker te maken om mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen is de no-riskpolis. De no-riskpolis zorgt ervoor dat de werkgever financiële compensatie ontvangt als een werknemer met een arbeidsbeperking ziek wordt. Bij ziekte krijgt zo'n werknemer een Ziektewet-uitkering van UWV die de werkgever in mindering kan brengen op het loon dat hij moet doorbetalen.

De Sociaal Economische Raad (SER) heeft in 2016 adviezen uitgebracht over werken met een chronische ziekte¹. Een van de adviezen van de SER is om het gebruik van de no-riskpolis te onderzoeken en te stimuleren. Dit UKV-artikel gaat in op het beroep door werkgevers op de Ziektewet, als een werknemer met een no-riskpolis zich ziek meldt.

Over dit gebruik is nog weinig bekend. Aan de hand van UWV-cijfers over het aantal Ziektewet-uitkeringen in 2015 en 2016 op grond van de no-riskpolis brengen we het gebruik ervan in kaart. Dit doen wij voor 4 groepen werkenden met een arbeidsbeperking, te weten WAO'ers, WGA'ers, Wajongers² en mensen die minder dan 35% arbeidsongeschikt zijn, de zogenoemde WIA 35-minners. Deze groepen zijn goed voor 85 tot 90% van de 35.000 tot 45.000 Ziektewet-uitkeringen die in de afgelopen 5 jaar jaarlijks zijn verstrekt op grond van de no-riskpolis. Andere groepen die in aanmerking kunnen komen voor de no-riskpolis zijn onder meer mensen die sinds 2015 onder de Participatiewet vallen. Dit zijn mensen die voorafgaand aan een dienstbetrekking die op of na 1 januari 2015 is gestart, door de gemeente worden ondersteund en onder de doelgroep banenafpraak vallen. Ook de doelgroep beschut werk valt hieronder. Deze andere groepen, een minderheid, nemen we niet mee in ons onderzoek. Box 1 bevat een overzicht van de informatie die UWV verstrekt over de no-riskpolis.

De vraag over het gebruik door werkgevers van de no-riskpolis valt uiteen in een aantal deelvragen:

- Hoeveel werknemers vallen onder de no-riskpolis?
- Hoe vaak per jaar zijn deze werknemers naar verwachting ziek?
- Voor hoeveel werknemers wordt een Ziektewet-uitkering aangevraagd en verkregen op grond van de no-riskpolis?

Voor de beantwoording van deze vragen hebben we geen exacte gegevens tot onze beschikking. We moeten daarom zo goed mogelijke schattingen maken. Als werkgevers volledig gebruikmaken van de no-riskpolis zijn de verwachte ziekmeldingen en de aangevraagde ziekmeldingen no-riskpolis gelijk. Het gebruik ligt dan op 100%. Figuur 1 geeft weer welke gegevens nodig zijn voor het vaststellen van het gebruik van de no-riskpolis.

Figuur 1

BENODIGDE GEGEVENS OM HET GEBRUIK VAN DE NO-RISKPOLIS VAST TE STELLEN

Box 1**Informatievoorziening over de no-riskpolis door UWV**

Informatie over de no-riskpolis is te vinden op de website van UWV (uwv.nl). Hier staat wanneer de no-riskpolis van toepassing is. Werkgevers worden daar geïnformeerd over de verschillende groepen van werkenden die onder de no-riskpolis vallen en hetzelfde geldt voor de werknemers.

Voor de werkgever is er een advieswijzer op uwv.nl die inzicht geeft welke regelingen van toepassing zijn (waaronder de no-riskpolis) wanneer de werkgever iemand in dienst neemt of heeft die in het doelgroepregister staat.

Bij de beoordeling van het recht op WIA is geregeld dat de werknemer mondeling geïnformeerd wordt door de arbeidsdeskundige over de no-riskpolis, maar is er tot nog toe in de toekenningsbeschikking geen passage opgenomen over de no-riskpolis. In de afwijzingsbeschikking (minder dan 35% arbeidsongeschikt) is wel een passage opgenomen over de no-riskpolis.

In het geval de uitkomst van de aanvraag beoordeling arbeidsmogelijkheden is dat de

klant nog arbeidsmogelijkheden heeft, zal hij veelal een indicatie banenafpraak krijgen (hij valt daarmee onder de no-riskpolis) en draagt UWV hem over aan de gemeenten.

Beroep op de no-riskpolis

Om een beroep te kunnen doen op de no-riskpolis moet de werkgever op de hoogte te zijn van het feit dat een werknemer hiervoor in aanmerking komt. Dit kan hij niet zelf bij UWV opvragen. Hij wordt hierover alleen geïnformeerd door UWV indien de WIA-aanvraag van een eigen werknemer tot een afwijzing heeft geleid. De werknemer moet de werkgever daarom op diens verzoek laten weten dat hij of zij onder de no-riskpolis valt (voor zover de werknemer zelf weet of hij onder de no-riskpolis valt), maar de werknemer hoeft dit niet te doen in de eerste 2 maanden van het dienstverband. Als het om iemand gaat uit het doelgroepenregister, kan de werkgever wel weten dat er een no-riskpolis is, omdat hij het doelgroepregister kan raadplegen als hij overweegt iemand met deze status in dienst te nemen.

Geschatte aantal werkenden met no-riskpolis

Onder werkenden met een no-riskpolis verstaan we de mensen die bij ziekte in aanmerking kunnen komen voor een Ziektewet-uitkering op basis van de no-riskpolis. Werkgevers kunnen dan voor deze mensen een beroep doen op de no-riskpolis. UWV houdt geen administratie bij van werkenden met een no-riskpolis. We moeten daarom een schatting maken van het aantal mensen dat een no-riskpolis gekregen heeft en ook werkt. Hierbij maken we gebruik van de polisadministratie waarin de banen van werknemers zijn opgenomen. Een toelichting op de schattingswijze van het aantal werkenden met een no-riskpolis staat in box 2. De geschatte omvang van de populaties staat in tabel 1.

Box 2

Schatting werkenden met no-riskpolis

Om het aantal werkenden met een no-riskpolis te schatten maken we gebruik van informatie uit de polisbestanden. Deze informatie bestaat uit de datum waarop iemand in dienst is gekomen bij een werkgever en de duur van het dienstverband. De duur is belangrijk voor de werkenden met een WAO- of WGA-uitkering, omdat voor hen de no-riskpolis alleen geldt gedurende de eerste 5 jaar van het dienstverband. Als ze daarna een nieuwe werkgever krijgen, gaat opnieuw een recht van 5 jaar in. Hetzelfde geldt voor de groep werkende WIA 35-minners, met als beperkende voorwaarde dat iemand wel binnen 5 jaar na de afwijzing voor de WIA-uitkering moet zijn gaan werken. Wij koppelen de informatie uit de polisbestanden aan het aantal werkende WAO'ers, WGA'ers en WIA 35-minners aan het einde van het jaar.

De uitkomsten zijn als volgt:

- Van de werkende WAO'ers per eind 2015 en 2016 heeft circa 33% een dienstverband korter dan 5 jaar.
- Voor de werkende WGA'ers en de WIA 35-minners liggen deze aandelen op 53 respectievelijk 65%.

Voor de werkende Wajongers hoeven we de duur van het dienstverband niet te bepalen, maar alleen vast te stellen of ze een dienstverband hebben. Voor werkende Wajongers geldt namelijk geen maximale duur van 5 jaar van de no-riskpolis. Zij komen permanent in aanmerking voor de no-riskpolis. We veronderstellen dat het aantal werkenden per einde van een jaar een goede benadering is van het gemiddelde aantal werkenden in een jaar. Met andere woorden, de werkenden per het eind van het jaar vormen een goede afspiegeling van het aantal werkenden op enig moment in dat jaar. Er treden gedurende een jaar fluctuaties op in de omvang van het aantal werkenden, maar deze fluctuaties blijven beperkt.

Tabel 1

SCHATTING VAN WERKENDEN MET NO-RISKPOLIS PER GROEP, AANTALLEN, 2015-2016

	2015	2016
WAO'ers	19.700	17.600
WGA'ers	15.300	17.700
Wajongers	32.400	34.900
WIA 35-minners	23.500	23.400
Totaal	90.900	93.600

Verwachte aantal ziekmeldingen

Het CBS publiceert landelijke verzuimcijfers die gebaseerd zijn op enquêtes onder werkgevers en werknemers. Volgens de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden van CBS en TNO (een enquête onder werknemers) is het verzuimpercentage redelijk stabiel over de tijd. Hetzelfde stabiele beeld geldt voor de verzuimfrequentie van werknemers, die rond de 1 ligt. Dat wil zeggen, iedere werknemer meldt zich gemiddeld 1 keer in een jaar ziek. Daarin is weinig verschil tussen leeftijdsgroepen. Over de verzuimfrequentie

3

NIVEL (2013). *Kennissynthese Chronisch ziek en werk. Arbeidsparticipatie door mensen met een chronische ziekte of lichamelijke beperking*. Utrecht.

4

Regioplan (2011). *Een Wajonger in mijn bedrijf?! Een onderzoek naar de attitude, ervaringen en bereidheid van werkgevers om een Wajonger in dienst te nemen en te houden*. Amsterdam.

5

Wij kijken naar ziekmeldingen die tot een Ziektewet-uitkering leiden. Een deel van de ziekmeldingen (circa 12%) wordt afgewezen. Dit kan verschillende redenen hebben, bijvoorbeeld omdat er sprake is van een onjuiste of onterechte ziekmelding.

van werknemers met een arbeidsbeperking is weinig bekend, maar er is geen aanwijzing dat deze sterk afwijkt van die van reguliere werknemers. Uit onderzoek naar verzuim van mensen met een chronische beperking komt naar voren dat zij zich niet vaker ziek melden dan werknemers zonder arbeidsbeperkingen, maar wel dat zij vaker langdurig ziek zijn³. Een ander onderzoek over ervaringen met en houdingen ten opzichte van Wajongers onder werkgevers laat zien dat werkgevers verschillend reageren op vragen over verzuim. Werkgevers die ervaring hebben met Wajongers zijn het in meerderheid niet eens met de stelling dat Wajongers een hoger verzuim hebben dan reguliere werknemers⁴. Op basis van deze uitkomsten veronderstellen we dat werknemers met een arbeidsbeperking een verzuimfrequentie van 1 hebben. Uitgaande van 1 ziekmelding per jaar kunnen we dus evenveel Ziektewet-uitkeringen op grond van de no-riskpolis verwachten, als dat er volgens tabel 1 werkenden met een no-riskpolis zijn.

Ziektewet-uitkeringen no-riskpolis bij UWV

De geraamde ziekmeldingen zetten we af tegen de ziekmeldingen die UWV ontvangt van werkgevers die een beroep doen op de no-riskpolis (zie tabel 2). In de Ziektewet-registratie wordt geen onderscheid gemaakt naar doelgroep van de no-riskpolis. We hebben de doelgroep daarom vastgesteld door de toegekende Ziektewet-uitkeringen no-riskpolis te koppelen aan informatie over de uitkeringsgroep waartoe de werknemer behoort: WAO'ers, Wajongers, WGA'ers of WIA 35-minners⁵. Dit is voor 2015 en 2016 gedaan, waarbij zowel is gekeken naar de lopende uitkeringen WAO, Wajong en WGA per het eind van beide jaren als naar de beëindigingen binnen de 2 jaren.

Tabel 2

VERSTREKTE ZIEKTEWET-UITKERINGEN NO-RISKPOLIS PER GROEP, 2015-2016

	2015	2016
WAO'ers	3.200	3.100
WGA'ers	8.400	9.100
Wajongers	18.300	22.000
WIA 35-minners	3.100	3.300
Totaal	33.000	37.500

Geschatte gebruik van de no-riskpolis

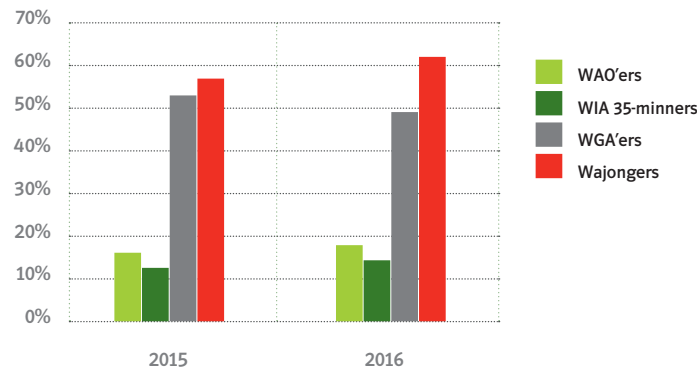
Met behulp van de bovenstaande gegevens is het mogelijk om een indicatie te geven van het gebruik van de no-riskpolis door werkgevers per groep.

Figuur 2 bevat de verhouding tussen het totaal aantal verwachte meldingen en de toegekende ziekmeldingen no-riskpolis voor de 4 groepen. Bij een volledig gebruik van de no-riskpolis ligt de verhouding op 1 (ofwel 100%); gemiddeld 1 keer per jaar een beroep op de no-riskpolis Ziektewet per werknemer uit onze doelgroepen. Uit de figuur blijkt echter, dat het beroep op de Ziektewet veel lager is. We kunnen vaststellen dat er sprake is van ondergebruik.

- Voor de groep Wajongers geldt dat in 2016 voor ruim 60% van de ziekmeldingen een Ziektewet-uitkering is aangevraagd op grond van de no-riskpolis. In vergelijking met 2015 is dit een lichte stijging van het gebruik, die mogelijk kan worden verklaard door de banenafspraken en een grotere bekendheid met de no-riskpolis bij werkgevers en werknemers.

- Bij de groep WGA'ers ligt het gebruik door werkgevers van de no-riskpolis rond de 50%.
- Voor de WAO'ers en 35-minners ligt het gebruik door werkgevers van de no-riskpolis duidelijk lager dan voor de Wajongers en de WGA'ers. Het gebruik voor WAO'ers bedraagt ongeveer 17%, voor WIA 35-minners is dit 14%.

Figuur 2

GESCHATTE GEBRUIK NO-RISKPOLIS DOOR WERKGEVERS PER GROEP, 2015-2016

Mogelijke redenen voor ondergebruik

Een eerste mogelijke reden voor het ondergebruik is de onbekendheid met de no-riskpolis. Dit kan zowel voor de werkgever als de arbeidsbeperkte werknemer gelden. Voor het gebruik van een regeling is het belangrijk dat de betrokken partijen op de hoogte zijn van het bestaan ervan (in het individuele geval). En een tweede vereiste is dat de werkgever ook op de hoogte is van het feit dat een bepaalde werknemer onder de no-riskpolis valt. Uit een rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau blijkt dat de no-riskpolis bij ongeveer de helft van de werkgevers bekend is⁶. Over de bekendheid met de no-riskpolis bij werknemers is weinig bekend, maar wij verwachten dat ook een deel van de werknemers niet bekend is met deze regeling. Het is ook mogelijk dat werknemers helemaal niet melden dat zij een arbeidsbeperking hebben of dat zij onder de no-riskpolis vallen. Tijdens de proeftijd hoeven zij dat niet te doen en na de proeftijd alleen als ze dat gevraagd wordt. De onbekendheid met het bestaan (bij werkgevers) of het bezitten (bij werknemers) verklaren mogelijk waarom de werkgevers niet alle ziekmeldingen van bezitters van de no-riskpolis aan UWV doorgeven.

Een tweede mogelijke reden voor het ondergebruik is een onvolledige opgave van zieke werknemers door de werkgever, met name bij kort verzuim. De gedachte hierbij is dat kort verzuim tot weinig kosten leidt en het voor de werkgever niet de moeite loont om dit verzuim aan UWV door te geven. Daarnaast speelt mogelijk ook een rol dat de opgave van zieke werknemers door de werkgever niet direct, maar pas achteraf (op maandbasis) plaatsvindt. Deze opgave achteraf kan ertoe leiden dat met name kort verzuim niet altijd wordt doorgegeven.

We hebben daarom gekeken of er verschillen zijn in de gemiddelde ziekte duur en het aandeel kort verzuim tussen de 4 groepen met een no-riskpolis enerzijds en alle werknemers anderzijds. Het gaat hier om een indicatieve vergelijking omdat wij van de 4 groepen alleen beschikken over de verzuimduren bij een beroep op de no-riskpolis; er zijn dus geen verzuimcijfers beschikbaar over alle werkenden van de 4 groepen die onder de no-riskpolis vallen. Het CBS publiceert cijfers over alle werknemers.

6
SCP (2015). *Vraag naar arbeid 2015*.
Den Haag.

7

CBS, Statline.

Uit een globale vergelijking blijkt dat 'alle' werknemers gemiddeld korter verzuimen dan werknemers die op grond van de no-riskpolis een Ziektewet-uitkering ontvangen:

- De gemiddelde ziekte duur van werknemers in 2015 en 2016 ligt tussen de 9 en 10 dagen⁷. De gemiddelde ziekte duur van de 4 groepen ligt hoger: voor de Wajongers is dit circa 17 dagen en voor de WGA'ers, WAO'ers en WIA 35-minners respectievelijk 30, 37 en 39 dagen.
- We hebben ook gekeken naar de verdeling van de ziekte duur naar klassen, lopend van een korte duur (1 week), middellange duur (2 tot en met 4 weken) en een lange(re) duur (meer dan 4 weken). De uitkomst is dat werknemers een hoger aandeel kort verzuim hebben dan elk van de 4 groepen (tabel 3)⁸.

8

Het CBS publiceert van werknemers de verdeling naar verzuimduur in werkdagen (1 tot 5 werkdagen, 5 tot 20 werkdagen, 20 of meer werkdagen). De UWV-cijfers hebben betrekking op ziekte dagen. We veronderstellen dat beide verdelingen in grote lijnen vergelijkbaar zijn.

De verschillen in ziekte duur en het aandeel kortverzuimers zijn mogelijk te verklaren door verschillen in samenstelling van de populaties (zoals leeftijd, geslacht, gezondheid en opleiding). Het verschil heeft mogelijk ook te maken met het minder vaak doorgeven van kort verzuim door werkgevers die een beroep kunnen doen op de no-riskpolis.

Onze verwachting is dat de onbekendheid met de no-riskpolis bij zowel werkgevers als werknemers meer van invloed is op het ondergebruik dan het minder vaak doorgeven van kort verzuim.

Tabel 3

GBLOBE VERGELIJKING VERDELING VERZUIMDUUR (PROCENTEN), 2016

	Kort verzuim (1 week)	Middellang verzuim (2 t/m 4 weken)	Lang verzuim (meer dan 4 weken)
WAO'ers	37	34	29
WGA'ers	43	32	25
Wajongers	56	30	14
WIA 35-minners	40	31	29
Werknemers	69	19	12

Gevoeligheid van de uitkomsten over het ondergebruik

De vraag is hoe gevoelig de uitkomsten over het ondergebruik zijn voor de gemaakte veronderstellingen. Met andere woorden, wat verandert er aan de bevindingen over ondergebruik als de werkelijke verzuimfrequentie sterk afwijkt van de door ons veronderstelde frequentie van 1?

Het is niet waarschijnlijk dat werknemers met een arbeidsbeperking gemiddeld gezonder zijn dan reguliere werknemers. Maar zoals we al hebben aangegeven, is er weinig onderzoek gedaan naar de verzuimfrequentie onder mensen met een arbeidsbeperking. De aanwijzingen die we vinden in het wel verrichtte onderzoek, wijzen op een verzuimfrequentie die vergelijkbaar is met die van reguliere werknemers. Mocht er toch sprake zijn van een hogere verzuimfrequentie, dat wil zeggen, werknemers met een arbeidsbeperking melden zich gemiddeld vaker dan 1 keer per jaar ziek, dan zal het ondergebruik nog groter zijn dan de schatting in de bovenstaande analyse.

No-riskpolis: geen doel, maar een middel

We hebben geconstateerd dat er bij werkgevers die mensen met een arbeidsbeperking in dienst hebben sprake is van ondergebruik van de no-riskpolis. De reden is waarschijnlijk grotendeels de onbekendheid bij werkgevers met de mogelijkheid om voor werknemers

met een no-riskpolis bij ziekte een beroep te doen op de Ziektewet en onbekendheid bij de werknemer zelf over het bezit van deze no-riskpolis. En als de werknemer het wel weet, kan hij ervoor kiezen het niet spontaan te vertellen. De vraag is of het ondergebruik een probleem is. Op zichzelf is het geen probleem. Doel van de no-riskpolis is werkgevers over de streep te trekken een werknemer met een beperking in dienst te nemen of te houden. En de betreffende werknemers hebben een dienstverband, dus dit is ook zonder bekendheid met de no-riskpolis gelukt. Waar het uiteindelijk om gaat, is dat meer werkgevers mensen met een arbeidsbeperking in dienst nemen. De effectiviteit van een instrument staat of valt met de bekendheid ervan. Als de bekendheid groter is, zal het instrument vaker worden gebruikt.

